

UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE MATEMATICA SI INFORMATICA
SPECIALIZAREA MATEMATICA

LUCRARE DE DIPLOMA

Teorema Reziduurilor si aplicatii

Autor :

Tapalaga Ecaterina Simona

Conducator stiintific:

Prof. Dr. Salagean Grigore

Iunie 2013

Cuprins

1	Introducere	2
2	Notiuni introductive	3
2.1	Integrala Riemann-Stieltjes a unei functii complexe de varia- bila reala	3
2.2	Zerourile functiilor olomorfe	7
2.3	Serii Laurent	8
2.4	Index unei curbe	9
2.5	Functii meromorfe	10
3	Teorema reziduurilor	12
3.1	Teorema Reziduurilor	12
3.2	Puncte singulare izolate	13
3.3	Calcularea reziduului intr-un pol	14
4	Aplicatii ale teoremei reziduurilor	15
4.1	Aplicatii ale teoriei reziduurilor la calculul unor integrale de- finite reale	15
4.2	Calcularea unei integrale pe un arc de curba simplu si rectifi- cabil, dar nu inchis	22
4.3	Aplicatii la dezvoltari in serie	24
4.4	Aplicatii in teoria functiilor	28

1 Introdúcere

2 Notiuni introductive

2.1 Integrala Riemann-Stieltjes a unei functii complexe de variabila reala

Definitie 1. Fie $f = u + iv$ si $F = U + iV$, iar $[a; b]$ interval din \mathbb{R} . Spunem ca f este integrabila Riemann-Stieltjes in raport cu F pe intervalul $[a; b]$ daca u si v sunt integrabile Riemann-Stieltjes in raport cu U si V pe $[a; b]$.

Notam :

$$\int_a^b f \, dF := \int_a^b u \, dU - \int_a^b v \, dV + i \int_a^b u \, dV + i \int_a^b v \, dU$$

Teorema 1. Consideram $f = u + iv$, $F = U + iV$, iar $f_n : [a; b] \mapsto \mathbb{C}$, $F_n : [a; b] \mapsto \mathbb{C}$, si $\alpha, \beta \in \mathbb{C}$.

Au loc urmatoarele proprietati :

1. Daca f este integrabila Riemann-Stieltjes in raport cu F pe $[a; b]$, atunci F este integrabila Riemann-Stieltjes in raport cu f si :

$$\int_a^b f \, dF + \int_a^b F \, df = f(b)F(b) - f(a)F(a)$$

2. Daca f si g sunt integrabile Riemann-Stieltjes in raport cu F pe $[a; b]$, atunci $\alpha f + \beta g$ e integrabila dupa F si :

$$\int_a^b (\alpha f + \beta g) \, dF = \alpha \int_a^b f \, dF + \beta \int_a^b g \, dF$$

3. Daca f este continua si F este cu variatie marginita pe $[a; b]$, atunci f este integrabila pe $[a; b]$ in raport cu F .

4. Fie $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un sir de functii continue ce converge uniform catre f pe $[a; b]$ si $(F_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un sir de functii cu variatie marginita care converge punctual catre F , iar sirul $V(F_n, [a; b])$ marginit. Atunci avem ca:

$$\lim_{\substack{n \rightarrow \infty \\ k \rightarrow \infty}} \int_a^b f_n \, dF_k = \int_a^b f \, dF$$

5. Dacă f e continua, F derivabila si F' continua, atunci :

$$\int_a^b f \, dF = \int_a^b f(t)F'(t) \, dt$$

6. Fie $c \in (a; b)$ si f integrabila in raport cu F pe $[a; b]$, atunci f este integrabila in raport cu F si pe $[a; c]$, si pe $[c; b]$, iar :

$$\int_a^b f \, dF = \int_a^c f \, dF + \int_c^b f \, dF$$

7. Dacă f e integrabila in raport cu F pe $[a; b]$, si $h : [a'; b'] \mapsto [a; b]$ $h(a') = a$ si $h(b') = b$, h fiind omeomorfism, atunci $f \circ h$ e integrabila Riemann-Stieltjes pe $F \circ H$ si

$$\int_a^b f \, dF = \int_{a'}^{b'} (f \circ h) \, d(F \circ H)$$

Definitie 2. Consideram drumul rectificabil γ , iar $f : \{\gamma\} \mapsto \mathbb{C}$ continua. Atunci $f \circ \gamma$ va fi continua pe $[0; 1]$ si integrabila in raport cu γ . Aceasta inegrala se numeste integrala complexa a drumului f de-a lungul lui γ :

$$\int_{\gamma} f := \int_{\gamma} f(\zeta) \, d\zeta = \int_0^1 (f \circ \gamma) \, d\gamma$$

Teorema 2. Fie γ drum rectificabil din $\mathcal{D}(z_0; z_1)$ si f o functie continua din $\{\gamma\}$. Atunci :

1. Fie g o alta functie continua din $\{\gamma\}$, $\alpha, \beta \in \mathbb{C}$, atunci:

$$\int_{\gamma} \alpha f + \beta g = \alpha \int_{\gamma} f + \beta \int_{\gamma} g$$

2.

$$\int_{\gamma^-} f = - \int_{\gamma} f$$

3. Fie γ_1 un alt drum rectificabil din $\mathcal{D}(z_1; z_2)$, atunci :

$$\int_{\gamma \cup \gamma_1} f = \int_{\gamma} f + \int_{\gamma_1} f$$

4. Daca $(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_n)$ e o descompunere a lui γ atunci :

$$\int_{\gamma} f = \sum_{k=1}^n \int_{\gamma_k} f$$

5. Daca pentru $\forall t \in [0; 1]$ avem ca $|f(\gamma(t))| \leq M$, atunci :

$$\left| \int_{\gamma} f \right| \leq M \cdot V(\gamma)$$

6. Fie γ un drum liniar atunci $\exists z_1, z_2 \in \mathbb{C}$ a.i. :

$$\int_{\gamma} f = (z_2 - z_1) \int_0^1 f[(1-t)z_1 + tz_2] dt$$

7. Fie $f : G \mapsto \mathbb{C}$ continua, G multime deschisa din \mathbb{C} , iar $(\gamma_n)_{n \in \mathbb{N}} \in \mathcal{D}_G$ rectificabile. $\{\gamma\} \subset G$ si $(\gamma_n)_{n \in \mathbb{N}}$ converge uniform pe $[0; 1]$ catre γ , iar $V(\gamma_n)$ e multime marginita. Atunci:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_{\gamma_n} f = \int_{\gamma} f$$

8. Fie $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ sir de aplicatii continue, $f_n : \{\gamma\} \mapsto \mathbb{C}$ uniform convergent pe $\{\gamma\}$ catre \mathbb{C} , atunci

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_{\gamma} f_n = \int_{\gamma} f$$

Definitie 3. Fie $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa, $f : G \mapsto \mathbb{C}$ si $g \in \mathcal{H}(G)$. Spunem ca g este primitiva pentru f daca $f = g'$.

Teorema 3 (Legatura dintre primitiva si integrala). Fie o functie $f : D \mapsto \mathbb{C}$ continua, unde D domeniu din \mathbb{C} . Atunci

1. Daca pentru orice contur γ din D avem ca $\int_{\gamma} f = 0$, atunci f admite primitiva pe D .

2. Dacă g este o primitivă a lui f pe D , atunci pentru \forall drum rectificabil γ din D are loc $\int_{\gamma} f = g(\gamma_1) - g(\gamma_0)$. Dacă γ e contur (drum rectificabil închis), atunci avem $\int_{\gamma} f = 0$

Teorema 4 (Legătura dintre olomorfie și primitivă). Fie D un domeniu stelat în z_0 , iar d_1, \dots, d_n drepte ce trec prin z_0 , d reuniunea lor. Dacă $f : D \mapsto \mathbb{C}$ e continuă pe D și derivabilă pe $D \setminus d$, atunci f admite primitivă pe D

Teorema 5 (Cauchy). Fie G o mulțime deschisă. Dacă funcția $f \in \mathcal{H}(G)$, iar conturul γ e omotop cu zero în G , atunci

$$\int_{\gamma} f = 0$$

2.2 Zerourile functiilor olomorfe

Definitie 4. Fie $G \subset \mathbb{C}$ deschisa, iar $f \in \mathcal{H}(G)$. Daca \exists un punct $z \in G$ a.i. $f(z) = 0$, atunci z se numeste zero al functiei f . Daca \exists un $k \in \mathbb{N}^*$ a.i. :

$$f(z) = f'(z) = \dots = f^{k-1}(z) = 0$$

si $f^k(z) \neq 0$, atunci z se numeste zero multiplu de ordin k pentru f

Pentru $k = 1$ il numim pe z zero simplu.

Teorema 6. Daca z este un zero multiplu de ordin k al functiei $f \in \mathcal{H}(G)$, atunci $\exists g \in \mathcal{H}(G)$ a.i.

$$g(x) \neq 0 \text{ si } f(x) = (x - z)^k g(x) \forall x \in G$$

Teorema 7. Fie $D \subset \mathbb{C}$ domeniu si $f, g : D \mapsto \mathbb{C}$ functii olomorfe pe D . Urmatoarele afirmatii sunt echivalente:

1. $f \equiv g$;
2. \exists un punct $a \in D$ a.i. $f^{(k)}(a) = g^{(k)}(a) \forall k \in \mathbb{N}$;
3. $\{z \in D : f(z) = g(z)\} \neq \emptyset$.

Teorema 8 (Zerourile unei functii olomorfe). Fie $D \subset \mathbb{C}$ domeniu si $f \in \mathcal{H}(G)$ nu este identic nula pe D , iar $z_0 \in D$ este un zero al lui f , atunci $\exists r = r(z_0) > 0$ a.i. $\mathcal{U}(z_0; r) \subset D$ si $f(z) \neq 0, z \in \dot{\mathcal{U}}(z_0; r)$.

Teorema 9 (Maximul modulului). Fie $D \subset \mathbb{C}$ domeniu si $f : D \mapsto \mathbb{C}$ o functie olomorfa. Daca \exists un punct $z_0 \in D$ a.i. $|f(z)| \leq |f(z_0)|, \forall z \in D$, atunci f este constanta.

Teorema 10 (Lema lui Schwarz). Fie functia f olomorfa pe $\mathcal{U}(0; 1)$ a.i. $f(0) = 0$ si $|f(z)| < M, z \in \mathcal{U}, M > 0$. Atunci:

$$|f(z)| \leq M|z|, z \in \mathcal{U} \text{ si } |f'(0)| \leq M$$

Daca $\exists z_0 \in \dot{\mathcal{U}}(z_0; r)$ a.i. $|f(z_0)| = M|z_0|$ sau daca $|f'(0)| = M$, atunci $\exists \alpha \in \mathbb{C}$ a.i. $|\alpha| = M$ si $f(z) = \alpha z$, $z \in \mathcal{U}$

2.3 Serii Laurent

Definitie 5. Se numeste seria Laurent in jurul lui $z_0 \in \mathbb{C}$:

$$\sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n(z-z_0)^n = \cdots + \frac{a_{-n}}{(z-z_0)^n} + \cdots + \frac{a_{-1}}{z-z_0} + a_0 + \cdots + a_n(z-z_0)^n + \cdots$$

unde $a_n \in \mathbb{C}$ si se numesc coeficientii seriei.

Daca $\forall n < 0$ avem $a_n = 0$ spunem ca seria Laurent se reduce la o serie de puteri.

$$\sum_{n=1}^{\infty} a_{-n}(z-z_0)^{-n} \text{ se numeste partea principala, iar}$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} a_n(z-z_0)^n \text{ se numeste partea tayloreana.}$$

Teorema 11 (Coroanei de convergenta). Fie $\sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n(z-z_0)^n$ serie Laurent si folosim notatiile :

$$r = \overline{\lim}_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_{-n}|}$$

$$\frac{1}{R} = \overline{\lim}_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_n|}$$

In conditiile in care $r < R$, avem:

1. $\mathcal{U}(z_0; r; R) = \{z: r < |z-z_0| < R\}$ coroana de convergenta a seriei Laurent converge absolut si uniform pe compacte.

2.

$$\sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n(z-z_0)^n \text{ diverge in } \mathbb{C} \setminus \overline{\mathcal{U}}(z_0; r; R) .$$

3.

$$f(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n(z - z_0)^n \in \mathcal{H}(\mathcal{U}(z_0; r; R)) .$$

2.4 Index unei curbe

Definitie 6. Fie γ un drum rectificabil din \mathbb{C} si $z_0 \in \mathbb{C} \setminus \{\gamma\}$. Numim indexul lui γ in raport cu z_0 :

$$n(\gamma; z_0) := \frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{d\zeta}{\zeta - z_0}$$

Teorema 12. 1. Fie γ_1 si γ_2 drumuri rectificabile din \mathbb{C} si $z_0 \in \mathbb{C} \setminus \{\gamma_j\}$, $j = \overline{1, 2}$. Daca $\gamma_1 \sim \gamma_2$ in $\mathbb{C} \setminus \{z_0\} \implies n(\gamma_1; z_0) = n(\gamma_2; z_0)$.

2. Daca γ_1 si γ_2 drumuri rectificabile din \mathbb{C} a.i. $\gamma_1(1) = \gamma_2(0)$, $z_0 \notin \{\gamma_j\}$, $j = \overline{1, 2}$ atunci $n(\gamma_1 \cup \gamma_2; z_0) = n(\gamma_1; z_0) + n(\gamma_2; z_0)$

$$\gamma_1 \cup \gamma_2 : [0; 1] \mapsto \mathbb{C}$$

$$(\gamma_1 \cup \gamma_2)(t) = \begin{cases} \gamma_1(2t) , & t \in \left[0; \frac{1}{2}\right] \\ \gamma_2(2t - 1) , & t \in \left[\frac{1}{2}; 1\right] \end{cases}$$

3. $n(\gamma^-; z_0) = -n(\gamma; z_0)$, unde γ drum rectificabil pe \mathbb{C} $z_0 \notin \{\gamma\}$, unde $\gamma^-(t) = \gamma(1 - t)$, $t \in [0; 1]$.

Teorema 13 (Teorema indexului). Fie γ un contur din \mathbb{C} . Atunci

$$n(\gamma; z) \in \mathbb{Z} , \forall z \in \mathbb{C} \setminus \{\gamma\} .$$

Definitie 7. Fie γ contur din \mathbb{C} . γ se numeste contur Jordan daca γ contur simplu ($\gamma|_{(0,1)}$ - functie injectiva) si $n(\gamma; z) = 1$, $\forall z \in (\gamma)$, unde (γ) e domeniul marginit cu frontiera γ .

Teorema 14 (Formulele lui Cauchy pentru contururi). *Fie $G \subset \mathbb{C}$ deschisa, $f \in \mathcal{H}(G)$, γ contur din G , $\gamma \simeq_G 0$. Atunci :*

$$n(\gamma; z)f^{(k)}(z) = \frac{k!}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{f(\xi)}{(\xi - z)^{k+1}} , \forall z \in G \setminus \{\gamma\} , k \in \mathbb{N} \quad (1)$$

2.5 Functii meromorfe

Definitie 8. *Fie $f : \tilde{G} \mapsto \mathbb{C}$, unde \tilde{G} multime deschisa din G . Spunem ca f este meromorfa pe \tilde{G} si notam $f \in \mathcal{M}(\tilde{G})$ daca \exists o multime E care sa fie alcatuita numai din punctele eliminabile, respectiv poli ai functiei f si f sa fie olomorfa pe $\tilde{G} \setminus E$.*

Definitie 9. *Fie functia $f \in \mathcal{M}(\tilde{G})$, unde \tilde{G} multime deschisa din \mathbb{C} , $z_0 \in \tilde{G}$, $n \in \mathbb{Z}$. Spunem ca $f(z)$ este divizibila cu $(z - z_0)^n$ daca $\exists k > 0$ si o functie h olomorfa pe $\mathcal{U}(z_0; k)$ a.i. $h(z_0) \neq 0$, $\mathcal{U}(z_0; k) \subset \tilde{G}$ si $f(z) = (z - z_0)^n h(z)$, $\forall z \in \mathcal{U}(z_0; k)$.*

Definitie 10. *Numim ordinul lui f in z_0 :*

$$o(f; z_0) := \max\{n \in \mathbb{Z} : f(z) \text{ divizibila cu } (z - z_0)^n\} \quad (2)$$

Teorema 15 (Proprietatii ale ordinului). *Daca $f_1, f_2 \in \mathcal{M}(\tilde{G})$, $z_0 \in \tilde{G}$, atunci :*

1. $o(f_1 f_2; z_0) = o(f_1; z_0) + o(f_2; z_0)$;
2. $o\left(\frac{f_1}{f_2}; z_0\right) = o(f_1; z_0) - o(f_2; z_0)$;
3. *Daca $D \subset \tilde{G}$ si $\sum_{z \in D} o(f; z)$ finita , atunci $o(f; D) := \sum_{z \in D} o(f; z)$ si se numeste ordinul functiei f pe D .*

Daca functia $f \in \mathcal{M}(\tilde{G})$, \tilde{G} - multime deschisa din \mathbb{C} $z_0 \in \tilde{G}$, atunci:

$$o(f; z_0) = \begin{cases} n, & \text{daca } z_0 \text{ este un zerou de ordin } n \text{ pentru } f \\ 0, & \text{daca } z_0 \text{ punct regular pentru } f \text{ dar nu se anuleaza} \\ -n, & \text{daca } z_0 \text{ pol de ordin } n \text{ pentru } f \end{cases}$$

Definitie 11. $o(f; z) := \infty$, cand $f \equiv 0$, iar $z \in \tilde{G}$.

Teorema 16 (Teorema lui Cauchy relativa la zerouri si poli). Fie \tilde{G} multime deschisa, $f \in \mathcal{M}(\tilde{G})$, $f \neq 0$ $g \in \mathcal{M}(\tilde{G})$, γ contur din \tilde{G} care nu trece prin niciun zerou, respectiv pol al functiei f a.i. $\gamma \sim 0$. Atunci :

$$\sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \cdot o(f; z) \cdot g(z) \text{ este finita si}$$

$$\int_{\gamma} \frac{f'(z)}{f(z)} g(z) \, dz = 2\pi i \sum_{z \in G} n(\gamma; z) \cdot o(f; z) \cdot g(z) .$$

3 Teorema reziduurilor

3.1 Teorema Reziduurilor

Teorema 17 (Teorema Reziduurilor). *Fie functia $f \in \mathcal{H}(G)$, unde $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa. Notam cu S multimea tuturor punctelor singulare izolate ale lui f . Fie $\tilde{G} := G \cup S$, iar γ un contur in G omotop cu zero in \tilde{G} .*

$$\text{Atunci suma: } \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \operatorname{Rez}(f; z) \text{ este finita si}$$

$$\int_{\gamma} f(z) \, dz = 2\pi i \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \operatorname{Rez}(f; z) .$$

Demonstrație. $\exists \varphi : [0; 1]^2 \mapsto G$ deformare continuua, $k = \varphi([0; 1]^2) \subset \tilde{G}$ compact.

Fie

$$r := \frac{1}{2} d(k, \mathbb{C} \setminus \tilde{G})$$

$$D := \bigcup_{z \in k} \mathcal{U}(z; r)$$

$$k \subset D \subset \overline{D} \subset \tilde{G}$$

γ omotop cu 0 in D

$$\overline{D} \cap S \text{ finita} \implies \exists \{b_1, \dots, b_k\} = \overline{D} \cap S$$

Fie $\Pi_k(z)$ partea principala a dezvoltarii lui f in b_k

Deci, functia $g := f - \sum_{k=1}^n \Pi_k$ olomorfa mai putin in b_k , admite o prelungire olomorfa g_1 la D :

$$\int_{\gamma} g = \int_{\gamma} g_1 = 0$$

$$g = g_1|_{D=\{b_1, \dots, b_k\}}$$

$$\implies \int_{\gamma} f = \sum_{k=1}^n \int_{\gamma} \Pi_k$$

Calculam :

$$\int_{\gamma} \Pi_k, \text{ unde } \Pi_k(z) = \sum_{m=1}^{\infty} \frac{a_{-m}^{(k)}}{(z - b_k)^m} .$$

Seria este uniform convergenta pe \forall parte compacta din $\mathbb{C} \setminus \{b_k\} \implies$
uniform convergenta pe $\{\gamma\} \implies$ putem integra termen cu termen si

$$\int_{\gamma} \frac{dz}{(z - b_k)^m} = 0, \forall m > 1 .$$

Functia $\frac{1}{(z - b_n)^m}$ admite primitiva si $\int_{\gamma} \frac{dz}{z - b_k} = 2\pi i \cdot n(\gamma; b_n) \cdot a_{-1}^{(k)}$ deci

$$\int_{\gamma} f = 2\pi i \sum_{k=1}^n n(\gamma; b_k) \operatorname{Rez}(f; b_n) .$$

Trebuie sa mai aratam ca $\forall z_0 \in \tilde{G} \setminus (D \cap S): n(\gamma; z_0) \cdot \operatorname{Rez}(f; z_0) = 0$.

Intr-adevar, daca pentru $z_0 \in \tilde{G} \setminus (D \cap S)$ avem $\operatorname{Rez}(f; z_0) \neq 0 \implies z_0 \in S$, deci $z_0 \notin D$ si

$$n(\gamma; z_0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{d\xi}{\xi - z_0} = 0$$

caci $h(\xi) = \frac{1}{\xi - z_0}$ olomorfa pe D si γ omotop cu zero

$$\implies \int_{\gamma} f = 2\pi i \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \cdot \operatorname{Rez}(f; z).$$

□

3.2 Puncte singulare izolate

Definitie 12. Fie $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa si $f \in \mathcal{H}(G)$. Punctul $z_0 \in \mathbb{C}$ se numeste punct singular izolat pentru functia f daca $z_0 \notin G$, dar $\exists p > 0$ a.i $\dot{\mathcal{U}}(z_0; p) \subset G \implies f \in \mathcal{H}(\dot{\mathcal{U}}(z_0; p))$.

Observatie 1. De exemplu functiile $\frac{\sin(z)}{z}$, $\frac{1}{z}$, $e^{\frac{1}{z}}$ au singularitati izolate in $z = 0$.

Observatie 2. *Daca z_0 este un punct singular izolat pentru $f \in \mathcal{H}(G)$, iar $p > 0$ a.i $\dot{\mathcal{U}}(z_0; p) \subset G$, atunci f admite o dezvoltare in serie Laurent de forma :*

$$f(z) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} a_k(z - z_0)^k, \quad z \in \dot{\mathcal{U}}(z_0; p).$$

Coeficientul a_{-1} al termenului $(z - z_0)^{-1}$ se numeste reziduul functiei f in z_0 si se noteaza cu $a_{-1} = \text{Rez}(f; z_0)$.

Definitie 13. *Fie $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa, $f \in \mathcal{H}(G)$, iar z_0 punct singular izolat al functiei f . Spunem ca:*

1. z_0 este punct eliminabil daca f se extinde olomorf la $\Omega \cup \{z_0\}$;
2. z_0 este pol daca $\lim_{z \rightarrow z_0} f(z) = \infty$;
3. z_0 este punct esential izolat daca \nexists limita a lui f in z_0 ;
4. Un punct z este regular pentru f daca z este eliminabil pentru f sau f este derivabila in z .

3.3 Calcularea reziduului intr-un pol

1. Daca z_0 este un pol de ordin k pentru f atunci

$$\text{Rez}(f; z_0) = \frac{1}{(k-1)!} \lim_{z \rightarrow z_0} [(z - z_0)^k f(z)]^{(k-1)}.$$

2. In cazul unui punct singular esential reziduul se calculeaza cu ajutorul dezvoltarii in serie Laurent.
3. Intr-un punct regular reziduul este 0.

4 Aplicații ale teoremei reziduurilor

4.1 Aplicații ale teoriei reziduurilor la calculul unor integrale definite reale

Tipul 1 (1). Fie integrala $I = \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) dx$, unde $R(u, v)$ este o funcție rațională reală ce nu are poli pe cercul $u^2 + v^2 = 1$.

$$\text{Atunci : } \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) dx = 2\pi \sum_{z \in \mathcal{U}(0;1)} \text{Rez}(f; z)$$

$$\text{unde } f(z) = \frac{1}{z} R\left(\frac{z - \frac{1}{z}}{2i}, \frac{z + \frac{1}{z}}{2}\right)$$

Demonstrație. Utilizând formulele lui Euler:

$$\cos x = \frac{e^{ix} + e^{-ix}}{2}, \quad \sin x = \frac{e^{ix} - e^{-ix}}{2i}, \quad x \in \mathbb{R}$$

și substituția $e^{ix} = z$, avem ca :

$$\begin{aligned} \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) dx &= \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} R\left(\frac{z - \frac{1}{z}}{2i}, \frac{z + \frac{1}{z}}{2}\right) \frac{dz}{iz} \implies \\ \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) dx &= -i \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} f(z) dz \xrightarrow{T. \text{Rez}} \\ &\int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} f(z) dz = 2\pi i \sum_{|z| < 1} \text{Rez}(f; z) \implies \\ \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) dx &= 2\pi \sum_{|z| < 1} \text{Rez}(f; z). \end{aligned}$$

□

Tipul 2. Fie R o funcție rațională reală, $R = P/Q$ unde P și Q polinoame de grad n , respectiv m , $Q(x) \neq 0 \quad \forall x \in \mathbb{R}$, $\lim_{z \rightarrow \infty} z f(z) = 0, (n \leq m - 2)$.

Atunci :

$$\int_{-\infty}^{\infty} R(x) \, dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z).$$

Demonstrație. $\exists M, r_1 > 0$ a.i :

$$\left| \frac{P(x)}{Q(x)} \right| \leq \frac{M}{|x|^2}, \quad |x| \geq r_1$$

$$\int_{r_1}^{\infty} \frac{1}{x^2} \, dx \text{ converge} \implies \int_{r_1}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converge}.$$

Analog :

$$\int_{-\infty}^{-r_1} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converge}.$$

$$\text{Dar } \frac{P}{Q} \text{ continua pe } [-r_1, r_1] \implies \exists \int_{-r_1}^{r_1} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx.$$

$$\int_{-\infty}^0 \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ si } \int_0^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converg} \implies \int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converge}$$

Fie $r > 0$ suficient de mare astfel incat toti polii lui f din semiplanul superior sa fie continuti in Ω_r , unde $\Omega_r = \{z \in \mathbb{C} : |z| < r, \text{ Im } z > 0\}$.

Fie $\gamma_r(t) = re^{\pi it}, t \in [0; 1], \gamma = [-r; r] \cup \gamma_r$.

Atunci $\gamma = \partial\Omega_r$, iar $(\gamma) = \Omega_r \xrightarrow{T.Rez}$

$$\int_{\gamma} f(z) \, dz = 2\pi i \sum_{z \in \Omega_r} \text{Rez}(f; z) = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) \quad (*)$$

Pe de alta parte :

$$\int_{\gamma} f(z) \, dz = \int_{\gamma_r} f(z) \, dz + \int_{-r}^r f(x) \, dx \quad (**)$$

Din (*) si (**) trecand la limita \implies

$$2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) = \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) \, dz + \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \, dx$$

$$\begin{aligned} \text{Dar, } \lim_{z \rightarrow \infty} z f(z) = 0 &\implies \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) \, dz = 0 \\ &\implies \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \, dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z). \end{aligned}$$

□

Tipul 3. Fie R o functie rationala reala de forma $R = \frac{P}{Q}$, $Q(x) \neq 0$, $x \in \mathbb{R}$, $\text{grad } Q \geq \text{grad } P + 1$ si $\lim_{|z| \rightarrow \infty} R(z) = 0$

Atunci

$$\int_{-\infty}^{\infty} R(x) e^{ix} \, dx \text{ converge si } \int_{-\infty}^{\infty} R(x) e^{ix} \, dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

unde $f(z) = R(z) e^{iz}$.

Demonstrație. Fie $r > 0$ suficient de mare a.i. toti polii functiei f din semi-planul superior sa fie continuti in D , unde $D = \{z \in \mathbb{C} : |z| < r; \text{Im } z > 0\}$.

Fie $C = \partial D \implies C = [-r; r] \cup \gamma_r$

$$\stackrel{T. \text{Rez}}{\implies} \int_C f(z) \, dz = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

$$\text{Dar } \left. \int_C f(z) \, dz = \int_{-r}^r f(x) \, dx + \int_{\gamma_r} f(z) \, dz \right\} \implies_{r \rightarrow \infty}$$

$$\begin{aligned} \implies 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) &= \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \, dx + \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) \, dz \\ &= \int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} e^{ix} \, dx + \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} \frac{P(z)}{Q(z)} e^{iz} \, dz \end{aligned}$$

$$g(z) = \frac{P(z)}{Q(z)}$$

deci,

$$\lim_{z \rightarrow \infty} g(z) = 0 \xRightarrow{L.Jordan} \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} g(z) e^{iz} dz = 0$$

Asadar,

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} e^{ix} dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

□

Tipul 4. Fie integrala

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx$$

unde $f = P/Q$, $Q(x) \neq 0$, $x \in \mathbb{R}$, $\text{grad } P = k$, $\text{grad } Q = p$, iar $p \geq k + 1$

.

Daca $\alpha > 0$, atunci:

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(g; z)$$

, unde $g(z) = f(z) e^{i\alpha z}$.

Demonstrație. Observam ca $\exists \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx$ si este convergenta. Intr-adevar, pentru ca $p \geq k + 1 \implies \lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$. Dar $f'(z) = \frac{h(z)}{Q^2(z)}$, unde h este un polinom de grad cel mult $k + p - 1$.

Fie x_0 zeroul lui h de modul maxim $\implies f'(x)$ are semn constant pentru $x > |x_0| \implies f(x)$ monotona pentru $x > |x_0|$.

Fie $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$ cu $x_2 > x_1 > |x_0|$

$$\text{Cum } \lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0 \implies \text{fie } f > 0 \text{ si } \lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0^+, x > |x_0|$$

$$\text{fie } f < 0 \text{ si } \lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0^-, x > |x_0|$$

Aplicand a doua teorema de medie din calculul integral $\implies \exists \xi \in (x_1; x_2)$

a.i.

$$\int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x dx = f(x_1) \int_{x_1}^{\xi} \cos \alpha t dt + f(x_2) \int_{\xi}^{x_2} \cos \alpha t dt$$

$$\implies \left| \int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x \, dx \right| \leq \frac{2}{\alpha} |f(x_1)| + \frac{2}{\alpha} |f(x_2)|$$

Stiind ca $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0 \implies \forall \varepsilon > 0 \quad \exists \delta(\varepsilon) > 0$ a.i. $|f(x)| < \frac{\varepsilon \alpha}{4}$, $x > \delta(\varepsilon)$

Deci,

$$\left| \int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x \, dx \right| \leq \frac{2}{\alpha} [|f(x_1)| + |f(x_2)|] < \varepsilon,$$

$$x_2 > x_1 > \max\{|x_0|, \delta(\varepsilon)\} \implies \int_0^\infty f(x) \cos \alpha x \, dx \text{ converge.}$$

Analog \exists si converge :

$$\begin{aligned} & \int_0^\infty f(x) \sin \alpha x \, dx \\ \implies & \int_0^\infty f(x) e^{i\alpha x} \, dx \end{aligned}$$

este deasemenea convergenta.

Fie $\Omega_r = \{z \in \mathbb{C} : |z| < r; \operatorname{Im} z > 0\}$ ce contine toti polii functiei g din semiplanul superior.

$$\xrightarrow{T.Rez} \int_{\partial\Omega_r} g(z) \, dz = 2\pi i \sum_{z \in \Omega_r} \operatorname{Rez}(g; z) = 2\pi i \sum_{\operatorname{Im} z > 0} \operatorname{Rez}(g; z)$$

Dar :

$$\int_{\partial\Omega_r} g(z) \, dz = \int_{-r}^r f(x) e^{i\alpha x} \, dx + \int_{\gamma_r} g(z) \, dz$$

$$\xrightarrow{L.Jordan} \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} g(z) \, dz = 0$$

$$\xrightarrow{r \rightarrow \infty} \int_{-\infty}^\infty f(x) e^{i\alpha x} \, dx = 2\pi i \sum_{\operatorname{Im} z > 0} \operatorname{Rez}(g; z).$$

□

Aplicatia 1. Sa se calculeze integrala :

$$I = \int_{-\infty}^\infty \frac{dx}{a^4 + x^4} \quad , \quad \text{unde } a > 0.$$

Demonstrație. Este o integrala de tipul II

$$\left. \begin{array}{l} P(x) = 1 \\ Q(x) = a^4 + x^4 \end{array} \right\} \text{grad } Q > \text{grad } P + 2$$

$$f(z) = \frac{1}{a^4 + z^4}$$

$$a^4 + z^4 = 0 \implies z^4 = -a^4 = a^4(\cos \pi + i \sin \pi)$$

$$\implies z_k = a \left(\cos \frac{\pi + 2k\pi}{4} + i \sin \frac{\pi + 2k\pi}{4} \right), k = \overline{0, 3}$$

unde $z_k, k = \overline{0, 3}$ sunt poli simpli pentru f .

$$z_0 = a \left(\frac{\sqrt{2}}{2} + i \frac{\sqrt{2}}{2} \right) = \frac{a}{\sqrt{2}}(1 + i)$$

$$z_1 = \frac{a}{\sqrt{2}}(-1 + i)$$

$$z_2 = \frac{a}{\sqrt{2}}(-1 - i)$$

$$z_3 = \frac{a}{\sqrt{2}}(1 - i)$$

$$I = 2\pi i \sum_{\text{Im } z_k > 0} \text{Rez}(f; z_k)$$

$$\implies I = 2\pi i [\text{Rez}(f; z_0) + \text{Rez}(f; z_1)]$$

$$\text{Rez}(f; z_k) = \lim_{z \rightarrow z_k} (z - z_k) \frac{1}{z^4 + a^4} \stackrel{\frac{0}{0}}{\underset{\text{L'H}}{=}} \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{1}{4z^3} = -\frac{z_k}{4a^4}$$

Deci,

$$I = 2\pi i \left[\frac{a}{\sqrt{2}}(1 + i - 1 + i) \right] = \frac{2\pi i \cdot a \cdot 2i}{\sqrt{2}} \implies I = -\frac{4\pi a}{\sqrt{2}}$$

□

Aplicatia 2. Sa se calculeze integrala

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x}{x^2 + a^2} dx, \text{ unde } a > 0.$$

Demonstrație. Este o integrala de tip III :

$$\begin{aligned} \text{Fie } I_1 &= \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x}{x^2 + a^2} dx \\ \text{si } I_2 &= \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\sin x}{x^2 + a^2} dx (= 0 \text{ pe ca e impara}) \end{aligned}$$

$$\text{si fie } I = I_1 + iI_2$$

$$\implies I = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{e^{ix}}{x^2 + a^2} dx$$

$$\left. \begin{aligned} P(x) &= 1 \\ Q(x) &= a^2 + x^2 \end{aligned} \right\} \begin{aligned} \text{grad } Q &\geq \text{grad } P + 1 \\ 2 &\geq 1 \end{aligned}$$

$$f(z) = \frac{e^{iz}}{a^2 + z^2}$$

$a^2 + z^2 = 0 \implies z_{1,2} = \pm ia$, dar doar $z_1 = ia$ pol de gradul I \in semiplanul superior

$$\implies I = 2\pi i \operatorname{Rez}(f; z_1) = 2\pi i \operatorname{Rez}(f; ia)$$

$$\operatorname{Rez}(f; ia) = \lim_{z \rightarrow ia} (z - ia) \frac{e^{iz}}{z^2 + a^2} = \frac{e^{-a}}{z + ia} = \frac{e^{-a}}{2ia}$$

$$\implies I = 2\pi i \frac{e^{-a}}{2ia} = \frac{e^{-a}\pi}{a}$$

$$I_1 = \operatorname{Re} I \quad I_2 = \operatorname{Im} I \implies I_1 = \frac{e^{-a}\pi}{a}; \quad I_2 = 0$$

□

Teorema 18. Fie $f \in \mathcal{M}(\mathbb{C})$ si z_1, \dots, z_k poli ai functiei f cu reziduurile u_1, \dots, u_k . Daca $f(z) \neq 0$, $z \in \mathbb{Z}$, $z_j \notin \mathbb{Z}$, $j = 1, \dots, k$, iar $f(z) = O(z^{-2})$, $z \rightarrow \infty$, atunci

$$\sum_{-\infty}^{\infty} f(\varphi) = -\pi \sum_{j=1}^k \operatorname{Rez}(\operatorname{ctg} \pi z \cdot f(z); z_j)$$

Aplicatia 3. Sa se calculeze

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1}$$

Demonstrație. Se vede ca

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = 1 + 2 \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1}$$

Fie $f(z) = \frac{1}{z^4 + 1}$, atunci $f \in \mathcal{M}(\mathbb{C})$, cu polii simpli $\pm 1, \pm i$.

$$\text{Rez}(f; z_k) = \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{z - z_k}{z^4 + 1} \stackrel{\frac{0}{0}}{\underset{\text{L'H}}{=}} \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{1}{4z^3} = \frac{z_k}{-4}$$

$$\begin{aligned} \sum_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} &= -\pi \left[-\frac{1}{4} \text{ctg } \pi + \frac{1}{4} \text{ctg}(-\pi) - \frac{i}{4} \text{ctg } i\pi + \frac{i}{4} \text{ctg}(-i\pi) \right] \\ &= \frac{\pi}{4} [\text{ctg } \pi + \text{ctg } \pi + i \text{ctg } i\pi + i \text{ctg } i\pi] \\ &= \frac{\pi}{2} \text{ctg } \pi + \frac{\pi}{2} \text{cth } \pi \end{aligned}$$

$$\text{Deci, } 1 + 2 \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = \frac{\pi}{2} \text{ctg } \pi + \frac{\pi}{2} \text{cth } \pi$$

$$\Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = \frac{\pi}{4} [\text{ctg } \pi + \text{cth } \pi] - \frac{1}{2}$$

□

4.2 Calcularea unei integrale pe un arc de curba simplu si rectificabil, dar nu inchis

In acest caz putem incerca sa formam o curba inchisa $\gamma_0 \cup \gamma_1$ a.i. sa poata sa se aplice teorema reziduurilor, iar integrala pe noua curba $\gamma = \gamma_0 \cup \gamma_1$ sa se poata calcula cu reziduuri direct sau sa aiba o relatie simpla cu integrala cautata.

Daca integrala este improprie , fiind limita unei alte integrale

$$\int_{\gamma_0} = \lim_{\gamma \rightarrow \gamma_0} \int_{\gamma}$$

atunci si arcul adaugat va varia si vom putea calcula integrala improprie cunoscand limita \int_{γ_1} si daca suma reziduurilor din domeniu G variabil are limita cunoscuta:

$$\int_{\gamma_0} f \, dz = -\lim \int_{\gamma_1} f \, dz + 2\pi i \lim \sum \text{Rez}(f; z)$$

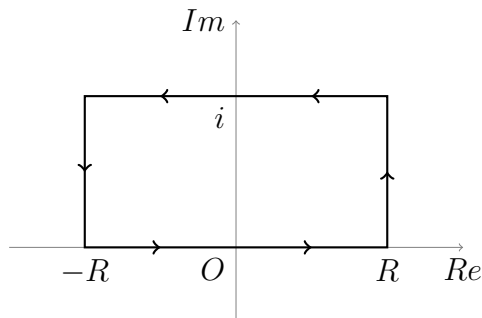
Aplicatia 4. Sa se calculeze

$$I = \int_0^{\infty} \frac{\cos ax}{\text{ch } \pi x} \, dx, a \in \mathbb{R}$$

Demonstrație.

$$f(z) = \frac{\cos az}{\text{ch } \pi z}$$

Polii acestei functii sunt simpli , $z = (2k+1)\frac{i}{2}$, $k \in \mathbb{Z}$ Pentru a evita seria de reziduuri care este divergenta alegem conturul

Pe latura $z = R + iy$ ($0 \leq y \leq 1$)

$$\begin{aligned} \left| i \int_0^1 \frac{\cos a(R+iy)}{\text{ch } \pi(R+iy)} \, dy \right| &= \left| \int_0^1 \frac{e^{ia(R+iy)} + e^{-ia(R+iy)}}{e^{\pi(R+iy)} + e^{-\pi(R+iy)}} \, dy \right| \\ &< \frac{\int_0^1 (e^{-ay} + e^{ay}) \, dy}{e^{\pi R} - e^{-\pi R}} \rightarrow 0 \end{aligned}$$

$$\text{Ramane : } 2 \int_0^R \frac{\cos ax}{\operatorname{ch} \pi x} dx + \int_0^R \left[-\frac{\cos a(i+x)}{\operatorname{ch} \pi(i+x)} - \frac{\cos a(i-x)}{\operatorname{ch} \pi(i-x)} \right] dx \longrightarrow 2\pi i \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right)$$

Stiind ca :

$$\operatorname{ch} \pi(x \pm i) = -\operatorname{ch} \pi x$$

$$\cos a(x \pm i) = \cos ax \cdot \operatorname{ch} a \mp \sin ax \cdot \operatorname{sh} a$$

obtinem ca :

$$2(1 + \operatorname{ch} a) \int_0^R \frac{\cos ax}{\operatorname{ch} \pi x} dx \longrightarrow 2\pi i \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right)$$

$$\begin{aligned} \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right) &= \lim_{z \rightarrow \frac{i}{2}} \left(z - \frac{i}{2} \right) \frac{\cos az}{\operatorname{ch} \pi z} = \frac{\cos \frac{ai}{2}}{\pi \operatorname{sh} \frac{\pi i}{2}} = \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi i \operatorname{sh} \frac{\pi}{2}} = \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi i} \\ &\implies I = 2\pi i \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi i} = 2 \operatorname{ch} \frac{a}{2} \end{aligned}$$

□

4.3 Aplicatii la dezvoltari in serie

Teorema 19. Fie $f(z)$ o functie meromorfa ai carei poli formeaza un sir infinit $z_k \rightarrow \infty$ si D_n un domeniu marginit de o curba rectificabila γ_n si care nu trece prin nici un pol z_k .

$$\text{Atunci : } \int_{\gamma_n} f(z) dz = 2\pi i \sum_{k=1}^n \operatorname{Rez}(f; z_k).$$

Observatie 3.

1. Daca $n \rightarrow \infty$, γ_n variaza a.i. D_n tinde catre un domeniu ce cuprinde toti polii a_n . Daca integrala din membrul I are o limita finita, atunci obtinem suma seriei de reziduuri $\sum_{k=1}^{\infty} \operatorname{Rez}(f; z_k)$ insumata dupa domeniul D_n .

2. Dacă indicele k ia valorile $1, 2, \dots$ și $|z_k|$ sunt strict crescătoare $|z_1| < |z_2| < \dots$, a.i. între 2 curbe consecutive să se afle un singur pol, vom obține suma seriei convergente $\sum_{k=1}^{\infty} \text{Rez}(f; z_k)$.

3. Dacă $|z_k|$ și $|z_{-k}|$ sunt crescători vom putea obține suma seriei convergente $\text{Rez}(f; z_0) + \sum_{k=1}^n [\text{Rez}(f; z_k) + \text{Rez}(f; z_{-k})]$ adică :

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \text{Rez}(f; z_k) = \frac{1}{2\pi i} \lim_{k \rightarrow \infty} \int_{\gamma_k} f(z) dz$$

4. Fie $f(z)$ o funcție mereomorfa având polii de gradul I, $z_k \rightarrow \infty$ și $g(z)$ o funcție uniformă cu un număr finit de puncte singulare a_h , diferite de z_k . Fie γ_n cu $n > n_0$ ce conține punctele a_h în interiorul său. Atunci pentru funcția $f(z) \cdot g(z)$ avem că

$$\text{Rez}(f \cdot g; z_k) = g(z_k) \text{Rez}(f; z_k)$$

Formula din Obs 3 se transformă astfel

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \text{Rez}(f; z_k) g(z_k) = \frac{1}{2\pi i} \lim_{k \rightarrow \infty} \int_{\gamma_k} f(z) g(z) dz - \sum_{k \in \mathbb{C}} \text{Rez}(f \cdot g; a_h)$$

A doua sumă este nulă pentru $g(z)$ funcție întreagă

Aplicatia 5. Să se calculeze integrala

$$I = \int_0^{2\pi} \frac{dx}{a + \cos x}, a > 1$$

Demonstrație. Se observă că I este o integrală de tipul I. Din formulele lui Euler stim că:

$$\cos z = \frac{e^{iz} + e^{-iz}}{2}, \quad e^{iz} = z \implies dz = \frac{dz}{iz} \implies \cos z = \frac{z + \frac{1}{z}}{2}$$

$$f(z) = \frac{1}{z} \frac{1}{a + \frac{z+1/z}{2}} \implies f(z) = \frac{1}{z^2 + 2az + 1}$$

$$\begin{aligned}
I &= \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} \frac{\frac{dz}{iz}}{a + \frac{z+1/z}{2}} = -2i \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} \frac{dz}{z^2 + 2az + 1} \\
z^2 + 2az + 1 &= 0 \implies \Delta = 4a^2 - 4 \\
\implies \begin{cases} z_1 = \frac{-2a + \sqrt{4a^2 - 4}}{2} = -a + \sqrt{a^2 - 1} \\ z_2 = \frac{-2a - \sqrt{4a^2 - 4}}{2} = -a - \sqrt{a^2 - 1} \end{cases}
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
|z_1| < 1 &\iff |-a + \sqrt{a^2 - 1}| = a - \sqrt{a^2 - 1} < 1 \\
&\iff a - 1 < \sqrt{a^2 - 1} \Big|^2 \iff a^2 - 2a + 1 < a^2 - 1 \\
&\iff 2a > 0 \text{ Adevarat.}
\end{aligned}$$

$$|z_2| < 1 \iff |-a - \sqrt{a^2 - 1}| < 1 \text{ Fals . } \implies z_2 \notin \mathcal{U}(0;1)$$

Deci, $I = 2\pi \operatorname{Rez}(f; z_1)$ cu z_1 pol simplu :

$$\begin{aligned}
\operatorname{Rez}(f; z_1) &= \lim_{z \rightarrow z_1} (z - z_1) \frac{1}{z^2 + 2az + 1} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{L'H}} \lim_{z \rightarrow z_1} \frac{1}{2z + 2a} \\
&= \frac{1}{2(a + \sqrt{a^2 - 1}) + 2a} = -\frac{1}{2\sqrt{a^2 - 1}}
\end{aligned}$$

Asadar ,

$$I = 2\pi \frac{1}{2\sqrt{a^2 - 1}} = \frac{\pi}{\sqrt{a^2 - 1}}$$

□

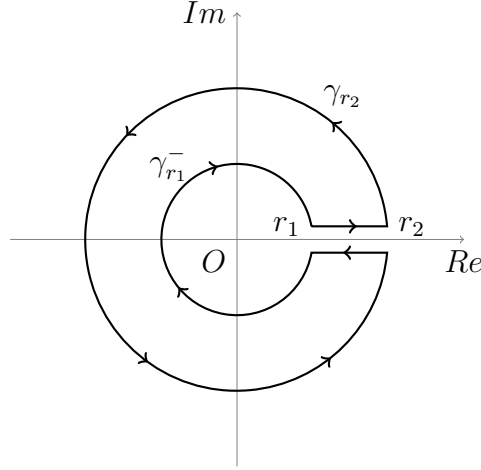
Teorema 20. Fie functia reala rationala $f = P/Q$, neavand poli pe $[0; 1]$, fie $0 < \alpha < 1$ si $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$. Atunci avem ca :

$$\int_0^\infty \frac{f(x)}{x^\alpha} dx = \frac{\pi e^{\alpha\pi i}}{\sin \alpha\pi} \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \operatorname{Rez}(h; z),$$

$$\text{unde } h(z) = \frac{f(z)}{z^\alpha}, \text{ iar } z^\alpha = e^{\alpha \log z},$$

cu $\log z$ ramura uniforma a aplicatiei multivoce Logaritm.

Demonstrație. Fie Γ conturul din imagine:

Atunci :

$$\int_{\Gamma} g(z) dz = 2\pi i \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \text{Rez}(g; z)$$

și :

$$\int_{\Gamma} g(z) dz = \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{x^\alpha} dx + \int_{\gamma_{r_2}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz - \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{e^{\alpha[\ln x + 2\pi i]}} dx - \int_{\gamma_{r_1}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz$$

Deci :

$$(*) \quad 2\pi i \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \text{Rez}(g; z) = \int_{\gamma_{r_2}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz - \int_{\gamma_{r_1}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz + (1 - e^{-2\pi i \alpha}) \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{x^\alpha} dx$$

Cum $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$ urmeaza ca $p \leq k + 1$, unde k si p sunt gradele polinoamelor P respectiv Q . Deoarece $\alpha \in (0; 1)$, obtinem imediat ca :

$$\lim_{z \rightarrow \infty} z g(z) = \lim_{z \rightarrow \infty} z^{1-\alpha} \frac{P(z)}{Q(z)} = 0 \text{ si } \lim_{z \rightarrow 0} z g(z) = \lim_{z \rightarrow 0} z^{1-\alpha} \frac{P(z)}{Q(z)} = 0.$$

Trecand la limita in $(*)$ pentru $r_1 \rightarrow 0$ si $r_2 \rightarrow \infty$ deducem concluzia teoremei. □

Aplicatia 6. Sa se calculeze integrala :

$$I = \int_0^\infty \frac{dx}{\sqrt[3]{x}(x^5 + a^5)}, a > 0.$$

Demonstrație. Aceasta integrala este de tip V.

$$f(x) = \frac{1}{x^5 + a^5}$$

$$h(z) = \frac{1}{z^{1/3}(z^5 + a^5)}$$

$$z^5 + a^5 = 0 \implies z^5 = -a^5$$

$$z_k = a \left(\cos \frac{\pi + 2k\pi}{5} + i \sin \frac{\pi + 2k\pi}{5} \right), k = \overline{0, 4}$$

unde z_k sunt poli simpli.

$$I = \frac{\pi e^{\frac{\pi i}{3}}}{\sin \frac{\pi}{3}} \sum_{k=0}^4 \text{Rez}(h; z_k)$$

$$\begin{aligned} \text{Rez}(h; z_k) &= \lim_{z \rightarrow z_k} (z - z_k) \frac{1}{z^{1/3}(z^5 + a^5)} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{L'H}} \frac{1}{z_k^{1/3}} \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{1}{5z^4} = \frac{1}{z_k^{1/3}} \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{z}{5z^4} \\ &= \frac{1}{z_k^{1/3}} \frac{z_k}{5a^5} = -\frac{z_k^{2/3}}{5a^5} = -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} \log z_k} = -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} [\ln a + i\theta(z)]} \\ &= -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} [\ln a + i\frac{\pi + 2k\pi}{5}]} = -\frac{a^{2/3}}{5a^5} e^{\frac{2}{3} \frac{i\pi + 2k\pi}{5}} \\ I &= -\frac{\pi e^{\frac{\pi i}{3}}}{\frac{\sqrt{3}}{2}} \frac{a^{2/3}}{5a^5} e^{i\frac{2}{3}} \left[e^{\frac{\pi}{5}} + e^{\frac{3\pi}{5}} + e^{\frac{5\pi}{5}} + e^{\frac{7\pi}{5}} + e^{\frac{9\pi}{5}} \right] \end{aligned}$$

□

4.4 Aplicații în teoria funcțiilor

Următorul rezultat face legătura între numărul de zerouri și numărul de poli ai unei funcții analitice.

Teorema 21. Fie $D \subset \mathbb{C}$ domeniu stelat și $f \in \mathcal{M}(D)$ cu zerourile : $a_1, \dots, a_n \in D$, și polii $b_1, \dots, b_m \in D$. Atunci pentru orice contur γ din D ce evita toate zerourile și totii polii lui f avem:

$$\frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{f'}{f}(\zeta) d\zeta = \sum_{k=1}^n o(f; a_k) n(\gamma; a_k) + \sum_{l=1}^m o(f; b_l) n(\gamma; b_l)$$

O aplicatie a teoremei anterioare e teorema:

Teorema 22 (Hurwitz). *Fie $f_1, f_2, \dots : D \mapsto \mathbb{C}$ un sir de functii ce converge local uniform la functia analitica $f : D \mapsto \mathbb{C}$. Daca $\forall i$, f_i nu e identic nula pe D , atunci f fie e identic nula, fie nu are nici un zerou in D .*

Teorema 23. *Fie $D \subset \mathbb{C}$ domeniu stelat si $f \in \mathcal{M}(D)$ cu zerourile : $a_1, \dots, a_n \in D$, si polii $b_1, \dots, b_m \in D$. Notam:*

$$N(0) := \sum_{k=1}^n o(f; a_k) \quad \text{numarul tuturor zerourilor lui } f ;$$

$$N(\infty) := - \sum_{l=1}^m o(f; b_l) \quad \text{numarul tuturor polilor lui } f ;$$

numarand multiplicatatile. Fie γ din D ce inconjoara cu index 1 toate zero-urile si toti polii. Atunci avem:

$$\frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{f'}{f}(\zeta) d\zeta = N(0) - N(\infty).$$

Daca f nu are poli obtinem o formula pentru numarul de zerouri intr-un domeniu.

Aplicatia 7 (Teorema fundamentala a algebrei). *Orice polinom $P(z)$ de grad n cu coeficienti complexi, are exact n radacini complexe.*

Demonstratie. Deoarece $\lim_{|z| \rightarrow \infty} P(z) = \infty$, $\exists R > 0$ a.i. P nu are radacini z cu $|z| \geq R$. Numarul de zerouri a lui P e :

$$N(0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{|\zeta|=R} \frac{P'(\zeta)}{P(\zeta)} d\zeta.$$

Functia P'/P are in ∞ un zerou simplu. Seria Laurent in ∞ e de forma :

$$\frac{n}{z} + \frac{c_2}{z^2} + \frac{c_3}{z^3} + \dots (n = \text{grad}(P)).$$

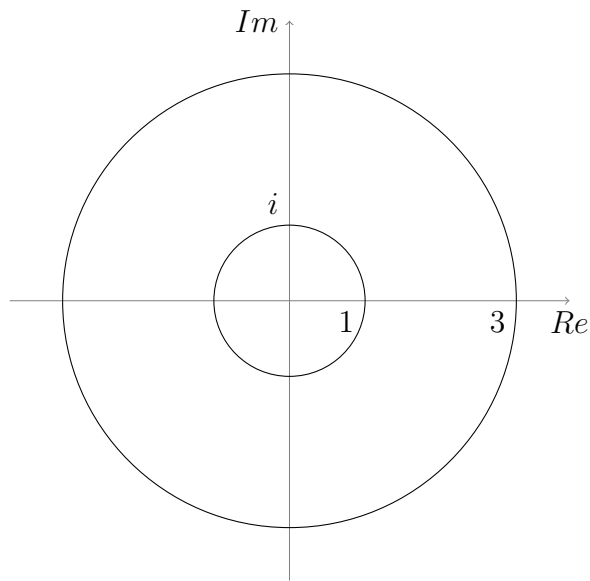
Deci:

$$N(0) = n = \text{grad}(P).$$

□

Teorema 24 (Rouche). Fie $f, g : D \mapsto \mathbb{C}$ analitice si γ un contur din D ce inconjoara orice punct din interiorul sau exact o data. Daca $|g(\zeta)| < |f(\zeta)| \forall \zeta \in \{\gamma\}$ atunci $f, f + g$ nu au zerouri in $\{\gamma\}$ si au in interiorul lui γ acelasi numar de zerouri considerand multiplicitatile.

Aplicatia 8. Sa se determine numarul solutiilor ecuatiei $z^4 - 8z + 10 = 0$ in $\mathcal{U}(0; 1; 3)$.

Demonstrație.

$$\mathcal{U}(0; 1; 3) = \mathcal{U}(0; 3) \setminus (\mathcal{U}(0; 1) \cup \partial\mathcal{U}(0; 1))$$

$$N_1 := \text{numarul solutiilor ecuatiei in } \mathcal{U}(0; 3)$$

$$N_2 := \text{numarul solutiilor ecuatiei in } \overline{\mathcal{U}}(0; 1)$$

$$N := \text{numarul solutiilor ecuatiei in } \mathcal{U}(0; 1; 3)$$

$$N = N_1 - N_2$$

Determinam N_1 : Avem $|z| = 3$.

Alegem $f(z) = z^4$ si $g(z) = -8z + 10$.

$$|z^4| = 3^4 = 81$$

$$|-8z + 10| \leq 8|z| + 10 = 24 + 10 = 34 < 81 \implies$$

$$|g(z)| < |f(z)| \text{ pentru } |z| = 3 \xrightarrow{T.Rouche}$$

$f(z) = 0$ si $f(z) + g(z) = 0$ au acelasi numar de solutii in $\mathcal{U}(0; 3)$

$$\implies N_1 = 4$$

Determinam N_2 :

$N'_2 :=$ numarul solutiilor ecuatiei in $\mathcal{U}(0; 1)$

$N''_2 :=$ numarul solutiilor ecuatiei pe $\partial\mathcal{U}(0; 1)$

$$N_2 = N'_2 + N''_2$$

$$|z| = 1$$

$$f(z) = -8z + 10 \implies g(z) = z^4$$

$$|f(z)| \leq 8|z| + 10 = 18$$

$$|g(z)| = |z^4| = 1 < 18 \xrightarrow{T.Rouche}$$

$f(z) = 0$ si $f(z) + g(z) = 0$ au acelasi numar de solutii

$$-8z + 10 = 0 \implies z = 2 > 1 \implies N_2 = 0 \text{ numar de solutii in } \mathcal{U}(0; 1).$$

$$|f(z) + g(z)| \geq |f(z)| + |g(z)| > 0, |z| = 1 \implies N''_2 = 0.$$

Deci $N = 4 - 0 = 4$.

□

Aplicatia 9. Fie $P_n(z) = a_0 + a_1z + \dots + a_nz^n$, $z \in \mathbb{C}$, unde $a_n \neq 0$.

$$\text{Fie } \alpha_n = \frac{\sum_{k=0}^{n-1} |a_k|}{|a_n|} , \text{ si } r > \max\{\alpha_n, 1\}.$$

Sa se arate ca toate solitiile polinomului $P_n \in \mathcal{U}(0; r)$.

Demonstrație. Fie :

$$f(z) := a_n z^n$$

$$g(z) := a_0 + a_1 z + \cdots + a_{n-1} z^{n-1} = P_n(z) - f(z)$$

Pentru $|z| = r$ avem:

$$|f(z)| = |a_n| r^n = |a_n| r^n$$

$$\begin{aligned} |g(z)| &= |a_0 + a_1 z + \cdots + a_{n-1} z^{n-1}| \\ &\leq |a_0| + |a_1| |z| + \cdots + |a_{n-1}| |z|^{n-1} \\ &= |a_0| + |a_1| r + \cdots + |a_{n-1}| r^{n-1} \end{aligned}$$

Deoarece $r^k \leq r^{n-1} \forall k = \overline{0, n-1}$

$$|g(z)| \leq r^{n-1} (|a_0| + |a_1| + \cdots + |a_{n-1}|) = r^{n-1} \sum_{k=0}^{n-1} |a_k| \implies$$

$$|g(z)| \leq r^{n-1} \alpha_n |a_n| = \frac{\alpha_n r^n |a_n|}{r} = \frac{\alpha_n}{r} |f(z)|$$

Cum $\frac{\alpha_n}{r} < 1$ avem ca :

$$|g(z)| < |f(z)|, \quad |z| = r \xRightarrow{T.Rouche}$$

$f(z) = 0$ si $f(z) + g(z) = 0$ au același număr de soluții în $\mathcal{U}(0; r)$.

$$\left\{ \begin{array}{l} f(z) = 0 \\ P_n(z) = 0 \end{array} \right. \text{ au același număr de soluții } \implies N = n.$$

□

Bibliografie

- [1] Octavian Mayer. *Functii de o variabila complexa*.
- [2] P. Hamburg si P. Mocanu si N. Negoescu. *Analiza Matematica (functii complexe)*. Editura didactica si pedagogica, 1982.
- [3] Gabriela Kohr si Petru T. Mocanu. *Capitole speciale de analiza complexa*. Cluj University Press, 2005.
- [4] Eberhart Freitag si Rolf Busam. *Complex Analysis*. Springer, 2005.